

POSTANOWIENIE

Dnia 6 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z powództwa A. Ł.
przeciwko Sądowi Okręgowemu w Zamościu
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 6
września 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w
Lublinie
z dnia 29 kwietnia 2021 r., sygn. akt VIII Pa 114/20,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy Lublin - Zachód w Lublinie, wyrokiem z dnia 26 czerwca 2020 r., po rozpoznaniu sprawy z powództwa A. Ł. przeciwko Sądowi Okręgowemu w Zamościu o zapłatę, w punkcie I wyroku zasądził od pozwanego Sądu Okręgowego w Zamościu na rzecz powódki A. Ł. kwotę 50.039,90 zł brutto wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, w punkcie II wyroku oddalił powództwo w pozostałej części, a w punkcie III wyroku rozstrzygnął o kosztach postępowania.

Sąd Okręgowy w Lublinie, wyrokiem z dnia 29 kwietnia 2021 r., oddalił apelację strony pozwanej od powyższego wyroku.

W sprawie ustalono, że powódka A. Ł. była żoną sędziego Sądu Okręgowego w Zamościu Z. Ł.. Z. Ł. zmarł w dniu [...] 2015 r. Dnia 21 kwietnia 2015 r. A. Ł., złożyła wniosek o ustalenie uprawnień do uposażenia rodzinnego. W

chwili śmierci męża osiągnęła wiek 50 lat (ma 54 lata) i pozostawała z mężem we wspólności ustawowej małżeńskiej oraz jest jedynym członkiem rodziny zmarłego spełniającym warunki do uzyskania tegoż świadczenia. W chwili śmierci męża Z. Ł., sędziego Sądu Okręgowego w Zamościu, powódka A. Ł. spełniała warunki uzyskania uposażenia rodzinnego - osiągnęła wiek 50 lat. Jednak wypłata tego świadczenia, za okres od dnia 1 sierpnia 2016 r. - decyzją Prezesa Sądu Okręgowego w Zamościu, została wstrzymana na podstawie art. 104 ust. 7 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r., poz. 504.), bowiem powódka osiągała miesięcznie przychody ze stosunku pracy przekraczające 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, brak jest podstaw do stosowania w odniesieniu do uposażenia rodzinnego wszelkich uregulowań dotyczących świadczeń emerytalno-rentowych, poza wyjątkiem wskazanym w art. 102 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 2072), zgodnie z którym uposażenie rodzinne przysługuje uprawnionym członkom rodziny zmarłego sędziego albo sędziego w stanie spoczynku, spełniającym warunki wymagane do uzyskania renty rodzinnej, w myśl przepisów o emeryturach i rentach z FUS. Sąd Apelacyjny przedstawił stanowisko, iż - wobec dosłownej treści przedmiotowego odesłania - należy je rozumieć wyłącznie jako odesłanie do przesłanek nabycia prawa do renty rodzinnej, tj. jedynie tych warunków, które przewidziane zostały w przepisach art. 68-71 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku strona pozwana zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego:

1. art. 102 § 1 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych, przez błędną jego wykładnię, skutkującą przyjęciem, że w zakresie warunków nabycia uposażenia rodzinnego odsyła on do przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS tylko w zakresie warunków wymaganych do uzyskania renty rodzinnej, tj. do art. 68-71 tej ustawy, a nie do zasad, na jakich renta rodzinna przysługuje, w szczególności do art. 104 ust. 7 i 8 ustawy o emeryturach i rentach z FUS,

2. art. 104 ust. 7 i 8 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w związku z art. 102 § 1 usp przez błędną wykładnię polegającą na ich niezastosowaniu i uznaniu, że przewidziane w art. 104 ust. 7 i 8 przesłanki zawieszenia wypłaty świadczenia traktować należy jako grupę odrębną od warunków jego uzyskania,

3. art. 70 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w związku z art. 102 § 1 usp przez błędną wykładnię polegającą na ich niezastosowaniu w sprawie.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi do rozpoznania, wskazując na istotne zagadnienie prawne, a mianowicie, jak należy interpretować pojęcie „warunków wymaganych do uzyskania renty rodzinnej” zawarte w art. 102 § 1 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych, konieczność ustalenia, czy przepis ten odsyła do ustawy o emeryturach i rentach jedynie w zakresie warunków wymaganych do nabycia prawa do renty rodzinnej czy także odnośnie do zasad, na jakich prawo do renty rodzinnej można wypłacać. Istnieje potrzeba wykładni art. 102 § 1 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych, w szczególności użytego w nim sformułowania: *„spełniającym warunki wymagane do uzyskania renty rodzinnej w myśl przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych”*. Istnieją co najmniej dwie możliwe interpretacje tego przepisu. Pierwsza z nich, z którą utożsamia się pozwany oraz Ministerstwo Sprawiedliwości zakłada, że ponieważ art. 102 § 1 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych odsyła do ustawy o emeryturach i rentach z FUS w zakresie spełnienia warunków wymaganych do uzyskania renty rodzinnej i nie odwołuje się do konkretnego jej przepisu, to należy przyjąć, że warunkiem uzyskania uposażenia rodzinnego jest spełnienie zarówno przesłanek powstania prawa do renty rodzinnej (art. 68-71), jak i warunków jej wypłacania (m.in. art. 103-106). Uposażenie rodzinne powinno więc przysługiwać tylko tym członkom rodziny zmarłego sędziego, którzy spełnią warunki do faktycznego otrzymywania renty rodzinnej. Druga z nich - przyjęta przez Sądy obu instancji w sprawie niniejszej - zakłada, że art. 102 § 1 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych odsyła do ustawy o emeryturach i rentach wyłącznie w zakresie warunków wymaganych do uzyskania renty rodzinnej (art. 68-71). Zagadnienie to wywołuje istotne wątpliwości, czego dowodem są przedstawione w postępowaniu przed Sądem Okręgowym interpretacje Ministerstwa Sprawiedliwości oraz orzeczenia sądów powszechnych w podobnych sprawach. Przedstawione

zagadnienie prawne ma istotne znaczenie w kontekście zagadnień ustrojowych związanych z zakresem systemowej odrębności sędziowskich uposażeń rodzinnych oraz zasady równego traktowania ubezpieczonych.

Powódka, w odpowiedzi na skargę, wniosła o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia jej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie (1) występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie zachodzi potrzeba dokonania wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że określony przepis prawa, będący źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych. Wątpliwości te i rozbieżności należy przytoczyć, przedstawiając ich doktrynalne lub orzecznicze źródła (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 424365; z dnia 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 1652383). Konieczne jest wskazanie

argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43). Powołanie się na omawianą przesłankę wymaga również wykazania, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania, na czym polegają wątpliwości związane z jego rozumieniem oraz przedstawienia argumentacji świadczącej, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, nie należą do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa. W przypadku, gdy w ramach stosowania tych przepisów powstały już w orzecznictwie sądów określone rozbieżności, skarżący powinien je przedstawić, jak też uzasadnić, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, LEX nr 315351; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, LEX nr 523522; z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, LEX nr 2054493).

Po pierwsze, wskazany przez stronę skarżącą przepis art. 102 § 1 ustawy Prawo o ustroju sądów, którego wykładnia miałaby, w ocenie skarżącego, budzić poważne wątpliwości, doczekał się już wykładni ze strony Sądu Najwyższego i to dokładnie w zakresie wskazanym w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 27 czerwca 2018 r., I PK 78/17 (OSNP 2019 nr 1, poz. 5) stwierdził, że wypłata uposażenia rodzinnego nie ulega zmniejszeniu lub zawieszeniu z powodu osiągnięcia przez uprawnionego członka rodziny zmarłego sędziego przychodu z innego tytułu, ponieważ art. 102 § 1 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych odsyła do ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS wyłącznie w zakresie warunków wymaganych do uzyskania renty rodzinnej (art. 68-71 tej ustawy). Po drugie, skarżąca - we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania - powołuje się jedynie na interpretację przedstawioną przez Ministerstwo Sprawiedliwości oraz niezidentyfikowane „orzeczenia sądów powszechnych w podobnych sprawach”, co w świetle przedstawionych wyżej uwag, nie potwierdza potrzeby wykładni przepisów.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.

[as]